

Utdanningsdirektoratet
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO

Deres ref

Vår ref
17/5495-4

Dato
28. februar 2018

Om muligheten til å bruke tvangsbytte av skole som reaksjon for brudd på ordensreglementet

Vi viser til brev til Utdanningsdirektoratet fra 29. januar 2018 om fylkeskommuners mulighet til å overføre en elev til en annen skole som et tiltak i en skolemiljøsak. Dette er en revidert versjon av brevet fra 19. februar. Endringen er en presisering av hvilken konkrete videregående skole en elev har rett til å gå på.

Elevene tas inn til videregående opplæring etter forskrift til opplæringsloven kapittel 6. Utgangspunktet er at når en elev er tatt inn til en bestemt videregående skole har eleven rett til å få sin opplæring både på Vg1, Vg2 og Vg3 der, med mindre fylkeskommunen praktiserer fritt skolevalg. Dersom fylkeskommunen praktiserer fritt skolevalg må eleven søke om inntak til Vg1, Vg2 og Vg3 på det aktuelle utdanningsprogrammet/programområde til alle skolene i fylket og konkurrere om inntak på poeng. Departementet anser at å fastsette at en elev skal bytte videregående skole som en reaksjon for brudd på ordensreglementet er så inngripende i elevens rettigheter at det forutsetter hjemmel i lov.

Opplæringsloven § 9 A-11 gir hjemmel til å vise en elev bort fra opplæringen. Det finnes derimot ikke eksplisitte lovregler om tvangsbytting/-flytting av skole på videregående nivå. (Dette skiller seg fra grunnskolen der det er mulig å tvangsflytte en elev fra nærskolen når hensynet til medelevene tilsier det, jf. opplæringsloven § 8-1 siste ledd.) I mangel på en lovhjemmel er tvangsflytting/-bytting av skole på videregående etter departementets syn ikke et tillatt tiltak overfor elever i videregående skole. Tvangsbytte av skole kan derfor heller ikke være en reaksjon i fylkeskommunenes ordensreglement. Dette gjelder både ved offentlige videregående skoler og videregående friskoler.

På videregående nivå kan skoleeier i praksis legge til rette for skolebytte for en elev ved å tilby eleven å starte på en annen skole. Det er også mulig for skoleeier å initiere skolebytte ved å bortvise eleven fra skole A for resten av skoleåret, men tilby plass ved skole B. Sistnevnte forutsetter at vilkårene for bortvisning for resten av skoleåret er oppfylt, samt at eleven må kvalifisere til inntak ved den andre skolen og saksbehandlingsreglene for inntak må følges. I begge tilfeller vil det være frivillig for eleven om han eller hun ønsker å starte på den andre/nye skolen.

I Prop. 57 L (2016–2017) lovet departementet å ta initiativ til en bredere gjennomgang av både hensiktsmessigheten og rettsgrunnlag for ulike inngripende tiltak overfor elever. Denne gjennomgangen er påbegynt. Samtidig blir det gjort en ekstern utredning av det rettslige grunnlaget for bruk av tvang og makt i skolen. Departementet vil følge opp disse problemstillingene videre i 2018. Spørsmålet om hjemmel for tvangsbytting av skole i videregående vil bli en del av dette.

Departementet har i forbindelse med denne saken blitt oppmerksom på at flere fylkeskommuner i sine ordensreglementet har fastsatt tvunget skolebytte som en mulig reaksjon på brudd på handlingsreglene i ordensreglementet. Enkelte skoleeiere har dessuten i sine ordensreglementer at elevene kan miste retten til videregående opplæring. Heller ikke dette er en tillat reaksjon. Departementet ber om at Udir videreformidler dette til fylkesmannsembetene slik at embetene kan følge opp dette videre.

Med hilsen

Erik Saglie (e.f.)
avdelingsdirektør

Clara Hasselberg
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer